

achtergrond

Jeugdvoetballers van de B1 van Nieuw Sloten schopten een grensrechter dood. Om die reden gaan 35.000 wedstrijden in het amateurvoetbal dit weekeinde niet door. Hoog tijd voor bezinning. Maar vooral ook tijd voor de vraag wat er schort aan de opvoeding van onze jeugd. „De discussie hierover is in de taboesfeer beland.”

LANG LEVE ONZE prinsjes EN PRINSESJES

door Branko Eijssen

Er werd, zoals dat gaat bij complexe maatschappelijke thema's, vooral gezocht naar een zondebok. Iemand die schuld kunnen geven van het berokkend leed is wel zo makkelijk voor een discussie over zinloos geweld die een natie voor de zoveelste keer vertwijfeld - en boordevol onbeantwoorde vragen - achterlaat.

Er was de tweet van PVV-leider Geert Wilders: „Politiek en media blind voor racistisch geweld Marokkanen. We hebben geen voetbalprobleem maar een Marokkanenprobleem.” Volgens VVD-minister Ivo Opstelten van Justitie en Veiligheid „moeten sportverenigingen dit als een heel serieus signaal opvatten dat er iets moet gebeuren. Dit komt niet zo ineens, dit is gedrag. Het gaat om normen en waarden die er totaal niet zijn”.

Voorzitter van de wereldvoetbalbond FIFA Sepp Blatter sprak van een „verschrikkelijke tragedie”. „Voetbal is een spiegel van de samenleving en helaas komen dezelfde kwalen die de maatschappij teisteren ook voor in ons spel, in dit geval geweld.” Eric van der Burg, sportwethouder van Amsterdam, zei in *de Volkskrant*: „Dit zijn echt incidenten. We kunnen hier niemand anders dan die jongens op aanspreken.”

En de rol van hun ouders dan? Jongeren die een grensrechter doodschoppen: dat mag niet, dat kan niet. Het is onacceptabel gedrag. Ergens in de opvoeding is het fout gegaan, maar dat aspect lijkt in de discussie geen punt van orde. Tot verbazing van opvoedkundige en puberexpert Marina van der Wal. „De discussie hierover is in een taboesfeer beland. En als het erover gaat, nemen we vooral elkaar de maat. We hebben vaak niet de moed om kritisch te kijken naar onszelf en naar de manier waarop we onze kinderen tegenwoordig opvoeden.” Dat lijkt inmiddels een gegeven in Ne-

derland, waar de opvatting 'alles moet kunnen' hoogtij viert. In zo'n land heeft een omroep als Powned, dat provoceren tot kunst heeft verheven, beaansrecht. Onbehagen, verhuftering; het zijn begrippen die aan 'glans' hebben gewonnen. We zijn gewend geraakt aan stille tochten, zoals die van Glenn van Haen uit Munstergeleen afgelopen zomer, die worden georganiseerd als er iemand weer het slachtof-

fer is geworden van zinloos geweld. Het respect voor autoriteiten - agenten, ambulancepersoon, leraren - is ver te zoeken. En niemand die daar iets van durft te zeggen. We vallen van het ene in het andere incident. Project X in Haaren ligt nog vers in het geheugen: meisje dat haar zestiende verjaardag wil vieren zet de uitnodiging daarvoor via Facebook per ongeluk op de status 'openbaar', er ontstaat een volksoeloop die onttaardt in hevige rellen.

En dan wordt in Almere een grensrechter doodgeschoten. Justitie verdenkt vier jongens van vijftien en zestien jaar van doodslag, mishandeling en openlijke geweldpleging. Wat hen bezield? Niemand die het precies weet. „In wezen dragen we allemaal schuld”, zegt sociaal wetenschapper Frits Spangenberg. „Het is een maatschappelijk probleem. Je kunt je richten op het straffen van de daders. Dat moet gebeuren, maar niemand is daarmee geholpen. Er zijn enkele structurele oorzaken aan te wijzen die aan de wortel liggen van steeds meer incidenten.”

De wereld is ontegenzeggelijk complexer geworden, zowel voor pubers, als ook voor de ouders die verantwoordelijk zijn voor het gedrag van hun kinderen. „Zij hebben het drukker dan vroeger. Ze hebben minder tijd voor opvoeding door hun eigen carrière, hun sociale leven, reistijden en wat al niet meer. Veel pubers moeten dagelijks switchen tussen de wereld thuis, hun leven op school en de straat. De invloed van de media is voor ouders niet eens goed in te schatten. Wat pubers online zien op gebied van geweld, porno en materialisme kunnen de meeste ouders zich niet eens voorstellen.”

Hoe pubers zich ontwikkelen, is wél van alle tijden. Het is geen toeval dat het gewelddadige incident bij de B-junioren plaatsvond, zeggen deskundigen. Spangenberg, schrijver van het boek *De grenzeloze generatie*. „Pubers ontwikkelen zich schoksgewijs, hun hersenen gaan niet gelijk op met hun

fysieke ontwikkeling. Dat verschilt sterk per individuele puber. Ze proberen zich de nieuwe maten van de volwassenheid aan te meten. Een pijnlijk en moeizaam proces, waar zij leiding en begeleiding bij nodig hebben.”

Vergis je dan niet in de impact van, bijvoorbeeld, de onbezonnen tackle van Nigel de Jong op Xabi Alonso in de finale van het wereldkampioenschap voetbal in 2010 tegen Spanje. De overtreding ging de hele wereld over en iedereen sprak er schande van. „Dat zijn rolmodellen voor die jongens. De jong kwam weg met die actie. Dat is finest voor de beeldvorming. De grens werd niet duidelijk aangegeven. Pubers denken dan dat zo iets 'normaal gedrag' is, bovendien hebben zij in games en films al tienduizenden mensen dood zien gaan. Wat is de werkelijkheid? Pubers kunnen per definitie slecht bepa-

len wat goed voor hen is. Ze worden ook nog eens gehinderd door een niet aflatende geldingsdrang. Goede raad wordt bijna per definitie genegeerd of tegengesteld uitgevoerd. Bij jongens staan de hersenen nu eenmaal geprogrammeerd op fysieke kracht, competitie, uiterlijk vertoon en seks. Ze zijn al tijd uit op een lolletje. Jongens die zich onderscheiden door elegantie, goede smaak of spitsvondigheid worden door de meerderheid afgeserveerd als homo's. Ouderen van nu zijn veelal opgewoond met principes als zorgvuldigheid, bescheidenheid, terughoudendheid en discipline. In de straatcultuur is dat niet cool. Het gaat nu om assertiviteit, bling bling en geweld. Dat past veel meer bij de natuurlijke neiging van veel puberjongens. En als dat niet scherp wordt gecorrigeerd, vraag je om incidenten.”

Van der Wal geeft in het programma

Koffietijd tips over opvoeding en is co-auteur van *Het enige echte eerlijke puberopvoedboek*. Ze kan de geldingsdrang wel verklaren. „Jongens die in het B-elftal spelen, hebben op die leeftijd zo'n achthonderd keer meer testosteron dan in hun peutersijd, zo blijkt uit onderzoek. Maar voor de goede orde: wat er in Almere is gebeurd, laat zich niet vanuit simpel pubergedrag verklaren. Ook voor pubers is dit niet normaal.”

Wat haar opvalt - en daar ligt mogelijk een deel van de verklaring - is dat jongeren steeds slechter met tegenslagen en teleurstellingen kunnen omgaan. Dat is een taak van de ouders, stelt Van der Wal. „Zij vinden het tegenwoordig erg lastig om nee te zeggen tegen hun kind. Dat geeft een ongemakkelijk gevoel. Dat willen we niet. We willen onze kinderen te vriend houden. We koesteren ze als prinsjes en prinses-

jes. Vinden alles geweldig wat ze doen. Daarin zijn we doorgeschoten.”

Als moeder van twee pubers is ze ervaringsdeskundige. Ze merkt in haar omgeving hoe ouders hun kinderen vaak met fluwelen handschoentjes behandelen. „Laast hadden we een verjaardagsfeestje bij ons thuis. Allemaal tieners over de vloer. Eentje van zeventien zat kotsend in de tuin. Bezopen. Dan bel ik naar de ouders van zo'n jongen. Maar dan krijg je een heel lauwe reactie, alsof het ze niet echt interesseert. In soortgelijke gevallen krijg je nog vaker te horen 'waar je je eigenlijk mee bemoeit'.”

Lang leve onze prinsjes en prinsesjes. Spangenberg ziet ook dat ouders de neiging hebben hun kinderen op een voetstuk te zetten. „Het mag hen aan niets ontbreken. Daar past streng zijn voor je kroost niet meer in. Behalve een scheld-

woord roepen, spreekt bijna niemand een ander nog aan op zijn gedrag, laat staan dat we iets zeggen over de kinderen die onuitstaanbaar gedrag vertonen. Aan de andere kant worden Marokkaanse ouders er bestraffend op aangesproken als zij een corrigerende tik aan hun kind geven. Dat is het gevolg van de individualisering en de formalisering van de maatschappij. We hebben ons met zijn allen teruggetrokken.”

Zelfbeheersing is het grootste goed dat je een kind kunt meegeven, stelt Van der Wal. „Laast kreeg ik een boete van een agent en wilde ik, waar mijn kinderen bij waren, al verhaal gaan halen. Maar dan ben ik me wel heel bewust van mijn voorbeeldfunctie. Daar zullen we toch weer moeten beginnen: begrip hebben voor 'opvoeders' en accepteren dat zij de grenzen aangeven.”

